คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2567

การคาดการณ์น้ำท่วม เป็นการคาดการณ์โอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่ทำการเกษตรกรรมล่วงหน้า เพื่อใช้ในการจัดทำแผนเตรียมรับสถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตร ในช่วงฤดูฝน ปี 2567 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์น้ำท่วมประกอบด้วย

1. ข้อมูลเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงกายภาพแสดงถึงความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม อาทิเช่น ความลาดชันของพื้นที่ สภาพพื้นที่ (ลุ่ม,ดอน,ที่สูง) ความสามารถในการระบายน้ำของดิน สิ่งกีดขวางทางน้ำ เป็นต้น

2. ข้อมูลพื้นที่ที่เคยเกิดน้ำท่วมขังในอดีต

3. ข้อมูลคาดหมายลักษณะอากาศช่วงฤดูฝนของประเทศไทย

การคาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่เกษตรกรรมจะแบ่งระดับความเสี่ยงเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงโดยการป้องกัน ลด และบรรเทาผลกระทบ เตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญเหตุออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. เสี่ยงปานกลาง มีผลรวมค่าคะแนน มีค่า 31-45 คาดว่าจะมีโอกาสเกิดน้ำท่วม 50-75%

2. เสี่ยงมาก มีผลรวมค่าคะแนน มีค่ามากกว่า 45 คาดว่าจะมีโอกาสเกิดน้ำท่วมมากกว่า 75%

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพื้นที่ พบว่าพื้นที่เกษตรกรรมมีโอกาสเกิดน้ำท่วมขัง ครอบคลุมในพื้นที่ 6,608,672 ไร่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ 61 จังหวัด 581 อำเภอ 4,619 ตำบล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ภาคเหนือ พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่เกิดน้ำท่วมใน 13 จังหวัด ประกอบด้วย กำแพงเพชร เชียงราย ตาก นครสวรรค์ น่าน พะเยา พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ แพร่ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี คิดเป็นเนื้อที่ 1,186,696 ไร่

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่เกิดน้ำท่วมใน 20 จังหวัด ประกอบด้วย กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บึงกาฬ บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ อุดรธานี และ อุบลราชธานี คิดเป็นเนื้อที่ 3,082,231 ไร่

3. ภาคกลาง พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่เกิดน้ำท่วมใน 10 จังหวัด ประกอบด้วย กาญจนบุรี ชัยนาท นครนายก นครปฐม พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี และอ่างทอง คิดเป็นเนื้อที่ 1,168,383 ไร่

4. ภาคตะวันออกพื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่เกิดน้ำท่วมใน 7 จังหวัด ประกอบด้วย จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว คิดเป็นเนื้อที่ 403,421 ไร่

5. ภาคใต้ พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วมใน 11 จังหวัด ได้แก่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ยะลา สงขลา สตูล และสุราษฎร์ธานี คิดเป็นเนื้อที่ 767,941 ไร่

ทั้งนี้จังหวัดที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ คาดว่าพื้นที่เกษตรกรรมที่มีโอกาสสูงที่จะเกิดน้ำท่วมขัง ส่งผลให้พืชที่ปลูกได้รับความเสียหายหรือตายจากสภาวะน้ำท่วม และส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโต ได้แก่ พิจิตร สุโขทัย นครสวรรค์ นครราชสีมา ศรีสะเกษ อุบลราชธานีอนครพนม สกลนคร พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ลพบุรี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา นครศรีธรรมราช และสงขลา

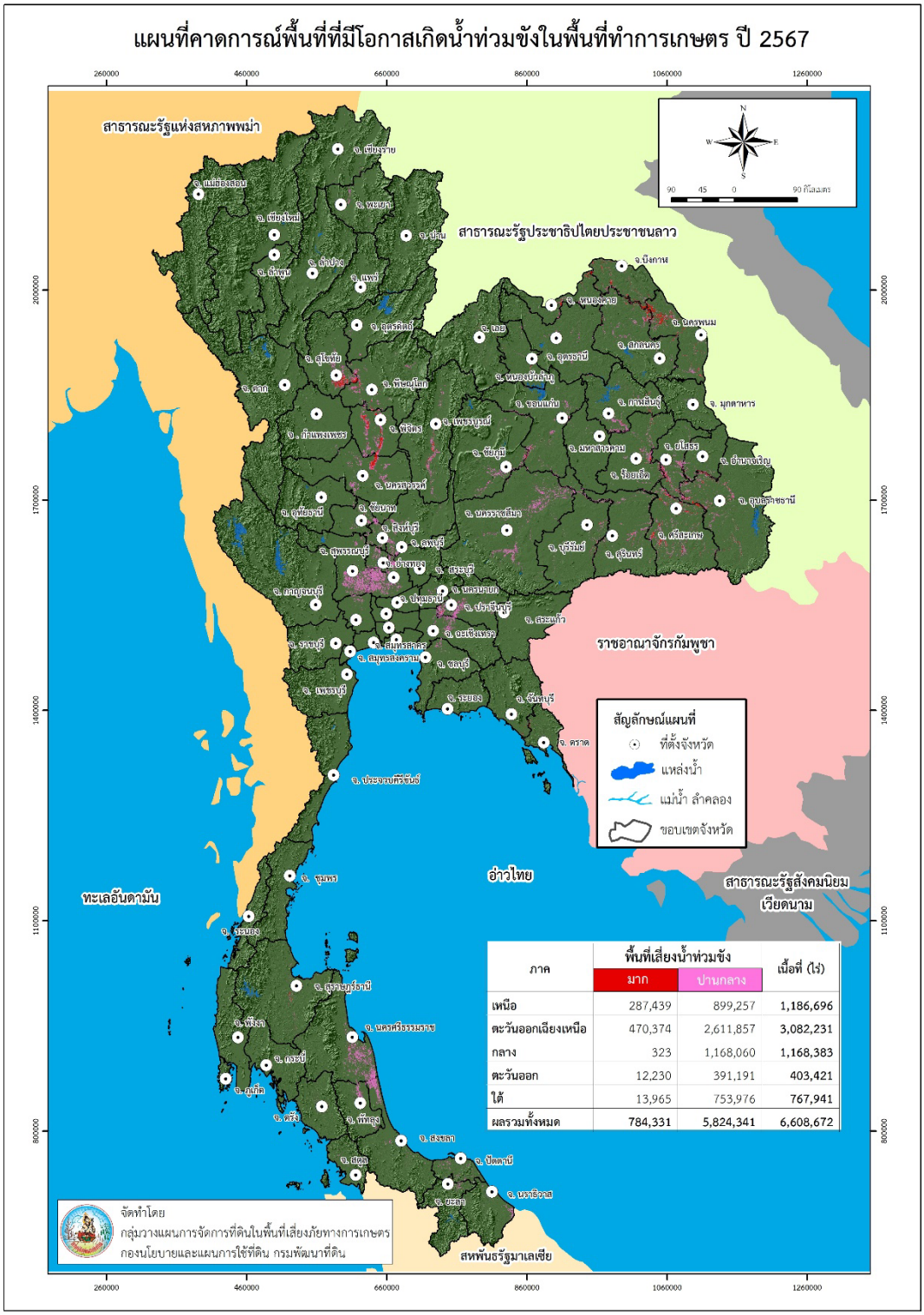

ภาค	พื้นที่เสี่ยงน้ำท่วมขัง		เนื้อที่ (ไร่)
	มาก	ปานกลาง	
เหนือ	287,439	899,257	1,186,696
ตะวันออกเฉียงเหนือ	470,374	2,611,857	3,082,231
กลาง	323	1,168,060	1,168,383
ตะวันออก	12,230	391,191	403,421
ใต้	13,965	753,976	767,941
ผลรวมทั้งหมด	784,331	5,824,341	6,608,672

หมายเหตุ : การคาดการณ์พื้นที่เกษตรที่มีโอกาสจะเกิดน้ำท่วมได้จากการวิเคราะห์ เป็นการคาดหมายระยะยาว ใช้เพื่อการคาดการณ์สำหรับวางแผนเตรียมการรับมือกับสถานการณ์ภัย อาจมีการคาดเคลื่อนได้ขึ้นอยู่กับความแปรปรวนของสภาพอากาศ สถานการณ์ปรากฏการณ์เอลนีโญ/ลานีญา และการบริหารจัดการในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะต้องมีการเฝ้าติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด

ภาพที่ 1 แผนที่คาดการณ์พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตรปี 2567

ตารางที่ 1 แสดงจังหวัดที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทำการเกษตร ปี 2567

ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคเหนือ	กำแพงเพชร	9	25	8,440
	เชียงราย	8	25	7,302
	ตาก	1	1	26
	นครสวรรค์	12	106	215,071
	น่าน	3	11	710
	พะเยา	7	26	24,305
	พิจิตร	12	121	319,955
	พิษณุโลก	8	99	154,821
	เพชรบูรณ์	9	85	156,054
	แพร่	1	6	305
	สุโขทัย	8	81	281,557
	อุตรดิตถ์	4	21	11,638
	อุทัยธานี	3	10	6,512
ภาคเหนือ ผลรวม	**13**	**85**	**617**	**1,186,696**
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กาฬสินธุ์	18	142	159,815
	ขอนแก่น	22	131	143,696
	ชัยภูมิ	12	91	161,431
	นครพนม	12	147	250,752
	นครราชสีมา	30	218	447,784
	บึงกาฬ	8	96	141,707
	บุรีรัมย์	22	152	104,444
	มหาสารคาม	13	74	15,674
	มุกดาหาร	6	26	5,515
	ยโสธร	9	106	184,882
	ร้อยเอ็ด	20	190	166,289
	ศรีสะเกษ	8	46	18,062
	สกลนคร	22	342	411,374
	สุรินทร์	17	150	201,929
	เลย	17	200	160,489
	หนองคาย	8	70	66,773

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	หนองบัวลำภู	3	3	27,726
	อำนาจเจริญ	7	40	61,423
	อุดรธานี	13	61	60,523
	อุบลราชธานี	19	127	291,943
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลรวม	**20**	**296**	**2,681**	**3,082231**
ภาคกลาง	กาญจนบุรี	2	2	25
	ชัยนาท	7	40	55,174
	นครนายก	4	18	20,723
	นครปฐม	3	25	31,096
	พระนครศรีอยุธยา	15	168	413,851
	เพชรบุรี	4	16	1,433
	ลพบุรี	6	64	134,818
	สิงห์บุรี	6	43	50,745
	สุพรรณบุรี	9	91	386,279
	อ่างทอง	7	71	74,239
ภาคกลาง ผลรวม	**10**	**63**	**538**	**1,168,383**
ภาคตะวันออก	จันทบุรี	4	23	7,443
	ฉะเชิงเทรา	10	34	107,801
	ชลบุรี	5	33	23,943
	ตราด	3	13	9,645
	ปราจีนบุรี	7	57	243,091
	ระยอง	5	17	3,354
	สระแก้ว	4	16	8,144
ภาคตะวันออก ผลรวม	**7**	**38**	**193**	**4,03,421**
ภาคใต้	ชุมพร	4	24	3,514
	ตรัง	8	58	14,446
	นครศรีธรรมราช	17	114	374,150
	นราธิวาส	13	59	43,069
	ปัตตานี	12	92	42,440

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ภาค	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
ภาคใต้	พังงา	1	6	373
	พัทลุง	8	44	81,311
	ยะลา	5	31	24,161
	สงขลา	13	63	142,541
	สตูล	6	18	7,412
	สุราษฎร์ธานี	12	81	34,524
ภาคใต้ ผลรวม	**11**	**99**	**590**	**767,941**
ผลรวมทั้งหมด	**61**	**581**	**4,619**	**6,608,672**

แนวทางการจัดการพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม

การจัดการพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม สามารถจำแนกตามสภาพพื้นที่ที่เกิดจากน้ำท่วมออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. บริเวณพื้นที่ที่น้ำท่วมนานจนเกิดเน่าเสีย ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่การเกษตร พื้นที่ในชุมชนและอุตสาหกรรม ให้ใช้สารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็นจากสารเร่งซุปเปอร์ พด.6 จำนวน 15-25 ลิตรต่อไร่ ในน้ำท่วมขังลึก 10-15 ซม. หากความลึกเฉลี่ย 75 ซม. ให้ใช้น้ำหมักชีวภาพเฉลี่ย 120 ลิตร กรณีน้ำขังมีความลึกมากน้อยกว่าที่ระบุไว้ให้คำนวณตามสัดส่วน โดยเทลงบริเวณที่น้ำท่วมขังที่มีกลิ่นเน่าเหม็นทุก ๆ 10 วัน และบริเวณน้ำท่วมที่มีกลิ่นเน่าเหม็นมากทุก ๆ 3 วัน เพื่อช่วยบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็นก่อน

2. พื้นที่นาข้าวที่อยู่ในเขตชลประทาน กรณีที่นาข้าวถูกน้ำท่วมจนเสียหายหมด ให้ใช้ พด.2 ในอัตรา 5 ลิตรต่อพื้นที่ 1 ไร่ ราดเพื่อให้ตอซังย่อยสลายเร็วขึ้น หากกรณีพื้นที่นาข้าวเป็นดินเปรี้ยวจัดรุนแรงมากถึงรุนแรงปานกลาง ใช้วัสดุปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล โดโลไมท์) ในพื้นที่นาข้าวที่เป็นดินเปรี้ยวจัด ในอัตรา 100-300 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อช่วยปรับสภาพดินให้เป็นกลาง

3. พื้นที่นาข้าวที่อยู่นอกเขตชลประทาน หากนาข้าวถูกน้ำท่วมจนเสียหายหมด ให้ใช้ พด.2 ในอัตรา 5 ลิตรต่อพื้นที่ 1 ไร่ พร้อมกันนั้นกรมพัฒนาที่ดินยังแจกเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสดให้เกษตรปลูกหลังน้ำลด เพื่อปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มธาตุอาหาร จำพวกปอเทือง โสนแอฟริกัน ถั่วพร้า ถั่วมะแฮะ และพืชตระกูลถั่ว ให้เกษตรกรปลูก ช่วยเพิ่มการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารจากการถูกชะล้าง และเพิ่มธาตุอาหารไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ตามชนิดและปริมาณที่เหมาะสมกับพืชที่ปลูก ในอัตราประมาณ 5-8 กิโลกรัมต่อไร่

4. พื้นที่นาข้าวที่ถูกน้ำพัดพาหน้าดิน กรณีที่นาข้าวถูกน้ำพัดพาหน้าดิน ทำให้หน้าดินสูญเสียแร่ธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ให้ปรับปรุงดินโดยการใช้ปุ๋ยหมักในอัตรา 2 ตันต่อไร่ เพื่อปรับปรุงสภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์

5. พื้นที่ไม้ผล หรือไม้ยืนต้น กรณีพื้นที่ไม้ผล หรือไม้ยืนต้นถูกน้ำท่วม ควรปรับปรุงบำรุงดินในพื้นที่สวนผลไม้ หลังน้ำลด เพื่อช่วยเหลือรากต้นไม้ผลที่ขาดออกซิเจน ขณะที่เศษซากพืชซากสัตว์ที่ทับถมอยู่ในดินเกิดการย่อยสลายในสภาพไม่มีอากาศ เกิดเป็นก๊าซพิษที่เป็นอันตรายต่อรากต้นไม้ เช่น ก๊าซมีเทน ก๊าซไข่เน่า เป็นต้น หลังจากน้ำเริ่มลดลงใกล้แห้งต้องรีบดำเนินการแก้ไขและป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับต้นไม้ผล คือ หากพบว่า ต้นไม้ที่ลำต้นเอนใกล้ล้ม ให้ใช้ไม้ยาวๆ ค้ำยันไว้ โดยไม่เข้าไปเหยียบย่ำโคนต้น จากนั้นต้องระบายน้ำที่แช่ขังบริเวณโคนต้นออกให้หมด เมื่อดินเริ่มแห้งให้ตัดแต่งกิ่งที่ใบแก่และใบที่ไม่ได้รับแสงแดดออก ใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีบำรุงดิน โดยใส่บริเวณรอบ ๆ ทรงพุ่ม สำหรับปุ๋ยหมักที่ใช้ให้ขยายเชื้อสารเร่งซุปเปอร์ พด.3 ก่อน รดด้วยน้ำหมักชีวภาพที่เตรียมจากสารเร่งซุปเปอร์ พด.2 เจือจาง 1:500 เพื่อเร่งการเจริญของระบบรากพืช กรณีพื้นที่ปลูกไม้ผลที่เป็นดินกรด ใช้วัสดุปูนเพื่อการเกษตร (ปูนมาร์ล โดโลไมท์) ในอัตราประมาณ 500-1,000 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อปรับสภาพดินที่มีปัญหา เช่น ดินกรด ดินเปรี้ยว แก้ไขความเป็นกรดแฝงในดิน และช่วยให้เนื้อดินไม่แน่นทึบ โดยการหว่านให้ทั่วพื้นที่หรือโดยรอบโคนต้นแล้วไถกลบ จะช่วยให้ดินมีสภาพเป็นกลาง

6. พื้นที่ปลูกพืชไร่ หากพืชตายเหลือแต่ตอซัง ให้ทำการไถกลบเศษซากพืช และส่งเสริมให้ปลูกถั่วหรือพืชปุ๋ยสดโดยพิจารณาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการ

หากเกิดพื้นที่น้ำท่วม และมีน้ำไหลหลากด้วย และกลัวว่าสภาพดินอาจเสื่อม เกษตรกรควรปรึกษาหมอดินเพื่อตรวจสอบสภาพดินก่อนว่า ขาดธาตุอาหารประเภทใดบ้าง อย่างไรก็ตาม หากพื้นที่น้ำท่วมขัง โดยไม่มีการชะล้างหน้าดิน เกษตรกรไม่ต้องห่วงมาก เมื่อน้ำลดจุลินทรีย์หน้าดินก็มีเหมือนเดิม ไม่จำเป็นต้องปรับสภาพดินอะไรมากนัก เพราะดินส่วนล่างยังปกติทุกอย่าง

ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน 2567

กลุ่มวางแผนการจัดการที่ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยทางการเกษตร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน